

Ieder op z'n eigen wijze. Mediators over hun mediationstijl II

In dit tweede deel van de serie interviews met mediators over hun gehanteerde mediationstijl komen Chiquita Welmerink en Willeke Lovink aan het woord. Zij spreken over respectievelijk de transformatieve stijl en de 'Eigen Kracht-conferentie als herstel nodig is'.

Door Esther Kluwer en Leike van Oss

Wat is de door u gehanteerde mediationstijl?

De transformatieve conflictoplossing.

Waarom heeft u voor deze mediationstijl gekozen?

Ik heb persoonlijk de waarde, de kracht en het effect ervan ervaren. Dat heeft mij enorm geraakt in de essentie van mijn wezen. Het klinkt misschien gek, maar ik dacht van veel zaken die ik als conflict heb ervaren, dat ik die niet kon oplossen. Dat ik er geen invloed op had, 'je moet er maar mee leren leven'. Maar dat je een conflict kunt oplossen zonder wetboek (wat ik als advocaat gewend was te doen) was een enorme eyeopener. Een conflict heeft te maken met gevoelens, emoties, onbegrip. Deze methodiek maakt inzichtelijk waarom je je zo voelt zoals je je voelt. Bijvoorbeeld waarom je je machteloos voelt en je er ogenschijnlijk niets aan kunt veranderen. Of dat je afhankelijk bent van de medewerking van de ander voor de oplossing van het conflict met de ander.

Conflict is voor mij overigens een heel ruim begrip, alles wat niet werkt, niet stroomt, waar je geen vinger achter krijgt of geen grip op hebt.

Onbewust houden we conflicten zelf in stand. Wanneer je dit op een dieper liggende bewustzijnsniveau begrijpt dan begrijp je ook dat je het zelf kunt oplossen. Onafhankelijk van de ander, onafhankelijk van de omstandigheden. Dit werkt voor jezelf, en ook in relatie met een ander. Wanneer de angel er echt uit is, dan voelen mensen zich weer vrij en tegelijkertijd verbonden met de ander(en). Dat is de kunst en de kracht van transformatie. In de ruimte die dan ontstaat is alles mogelijk. Mensen nemen weer eigen verantwoordelijkheid en lossen het probleem (wat er dan nog van over is) zelf en naar tevredenheid op. Dat is win-win! Geen compromissen, geen schikking, geen water bij de wijn. Maar oplossingen die duurzaam zijn.

Chiquita Welmerink

Chiquita Welmerink werkte vanaf 1984 als advocaat in de zakelijke praktijk. In 2001 gooide zij het roer om en sedertdien werkt ze als (transformatief) mediator, trainer en coach. Ze is eigenaar van WEL-COM, Opleidingsinstituut voor Transformatieve Conflictoplossing (mediation & coaching). Haar boek *Wat er is gebeurd kun je niet veranderen. Wel wat het met je doet* is gratis te downloaden op www.wel-com.nl.

Voor mij niets mooiers om op deze wijze te kunnen bijdragen aan het geluk van anderen.

Ik had me trouwens niet kunnen bedenken dat ik als voormalig ondernemingsrechtadvocaat mij zou begeven in familiekwesaties en conflicten rondom arbeid, overlijden, ziekten, zedenkwesaties, etc. De methodiek is echt in elk conflict toepasbaar. Heel bijzonder.

Wat vindt u het meest typerend voor deze mediationstijl?

Transformatie is het doel. Wanneer de angel er niet uit is, dan bereik je misschien een schikking of een compromis. Maar geen win-win in de zin van 100% voor beiden.

We denken vaak dat de ander aan tafel moet om het conflict met een ander te kunnen oplossen. In deze methodiek is dat niet nodig.

Zeg nou zelf: wanneer jij ruzie hebt met een ander, wil je dan met die ander aan tafel? En stel dat jij wel wilt en de ander niet? Dan heb je nog steeds last van het conflict. Moet je dan

naar de rechter? Een advocaat? Moeten we mediation verplicht stellen?

Met deze methodiek is het mogelijk om het conflict mét de ander toch naar tevredenheid op te lossen, zonder dat die ander aan tafel hoeft.

Wat vindt u de grote waarde van deze stijl van mediaten?

Dit is conflictoplossing, met de nadruk op *oplossing*. Het is echt *opgelost*, verdwenen. Verder is het als een steen die je in het water gooit: het verspreidt zich. Wanneer er in jezelf iets verandert, verandert er automatisch iets in je omgeving. Wanneer je bijvoorbeeld met één iemand in een gezin een gesprek hebt, dan heeft dat direct effect op het hele gezin. Het draagt bij aan vrede, gezondheid, veiligheid... aan liefde. Omdat je oude pijn transformeert, heelt! Mensen kunnen weer verder, zitten weer aan het stuur van hun eigen leven.

Wanneer werkt deze stijl van mediaten niet?

Wanneer mensen geen oplossing willen. De wil en de bereidheid om dit proces aan te gaan is namelijk het fundament voor succes. Het vraagt moed van mensen om zich daaraan over te geven. Je hebt altijd een idee hoe de oplossing eruit zou moeten zien. Wanneer je bereid bent om dat los te laten en je durft te vertrouwen op het feit dat er een oplossing komt waar jij (en de ander) echt tevreden mee bent, zonder dat je weet hoe dat eruit gaat zien, dan komt die oplossing er ook. Wanneer dat vertrou-

wen, dat commitment er niet is, dan heeft het geen zin om te beginnen. En dit begint bij de mediator zelf. Wanneer het vertrouwen in de mensen met wie jij aan tafel zit of in je eigen kunnen ontbreekt, dan straalt je dat vertrouwen niet uit en gaan mensen niet met jou in zee. Je hebt zelf ook lef nodig om te vertrouwen op een goede oplossing, terwijl je vooraf geen idee hebt hoe het eruit gaat zien.

Over welke kwaliteiten moet je beschikken als mediator om deze stijl goed te kunnen inzetten?

Lef, commitment, liefde en compassie voor mensen (inclusief jezelf). Daarnaast de bereidheid om continu jezelf te managen (middels zelfonderzoek en zelfreflectie), omdat jij het instrument bent, de schakel om voor mensen het verschil te kunnen maken. Doorhebben wanneer je je neutraliteit verliest en dat (telkens) weer in jezelf kunnen (en willen) transformeren.

Wat is de belangrijkste wijsheid over deze mediationstijl die je lezers zou willen meegeven?

Niets is wat het lijkt! Nooit.

Meer informatie

Mijn bronnen zijn vele. *Bottom line* is dat mensen gelukkig willen zijn. Een conflict doorkruist het geluk. Hoe kom je er uit? Hoe los je het op zodat je weer gelukkig bent? Dat is de kunst van transformatieve conflictoplossing. Ter inspiratie:
- Dalai Lama: www.dalailama.com/messages/compassion
- Byron Katie: www.thework.com/nederlands

Willeke Lovink

Willeke Lovink volgde de opleiding tot transformatief mediator (Welmerink Mediation). Zij heeft een aantal jaren gewerkt als herstelbemiddelaar bij Slachtoffer in Beeld. Een paar jaren geleden kwam Lovink in aanraking met het gedachtegoed van de Eigen Kracht Centrale en de Eigen Kracht-conferenties, en dan met name de Eigen Kracht-conferentie als herstel nodig is (toen nog Echt Recht-conferentie geheten). Sinds 2010 is zij werkzaam als trainer bij de Eigen Kracht Centrale.

Wat is de door u gehanteerde mediationstijl?

Het organiseren en faciliteren van een zogeheten ‘Eigen Kracht-conferentie als herstel nodig is’.

Wanneer kiest u voor deze mediationstijl?

Ik kies voor deze stijl na een gebeurtenis waarbij sprake is van een dader en een slachtoffer. Het gaat om een gebeurtenis waarbij de dader verantwoordelijkheid neemt voor zijn gedrag en beide partijen behoefte hebben aan een vorm van herstel.

Of er is een partij waarbij de andere partij bereid is mee te werken. Bijvoorbeeld als het slachtoffer wil weten waarom hij is aangevallen op straat en de dader bereid is dit uit te leggen, maar geen behoefte heeft om zijn excuses aan te bieden.

Wat vindt u het meest typerend voor deze mediationstijl?

Het is voor mij dé mogelijkheid om dader, slachtoffer, hun families, vrienden en anderen die betrokken of geschrokken zijn met elkaar in gesprek te laten gaan en hen in de gelegenheid te stellen om tot een vorm van herstel te komen. Een misdrijf heeft ook invloed op de mensen rondom dader en slachtoffer. Op deze manier kunnen ook zij het gebeurde een plek geven.

De dader wordt gescheiden van zijn daad en krijgt de kans zijn verhaal te delen met de grote kring, kan excuses aanbieden, zien of excuses aanvaard worden, leren, meedenken in een plan om het gebeurde enigszins goed te maken. Het slachtoffer krijgt de kans vragen te stellen over wat er gebeurd is (waarom ik, waarom dit, waarom daar, etc.) en zijn verhaal te delen met de grote kring, excuses te ontvangen/aanvaarden, uit zijn slachtofferchap te stappen en mee te denken in een herstelplan.

Wat vindt u de grote waarde van deze stijl van mediaten?

De grote waarde is de kring van mensen om dader en slacht-

offer heen. Het lijkt misschien een soft proces, maar dat is het helemaal niet. De dader gaat in bijzijn van zijn familie en vrienden zeggen wat er gebeurd is. Verantwoordelijkheid nemen onder het oog van mensen om wie je geeft en die om jou geven is ontzettend zwaar. In de ogen van die personen bekent hij dat hij over een grens is gegaan. Zo kan de moeder van een dader vertellen dat ze het zo erg vindt dat haar zoon dit gedaan heeft, maar ook dat hij dit een jaar lang dit voor haar geheim heeft gehouden. Dit horen heeft voor daders vaak meer impact dan bekennen tegenover de rechter dat je iets hebt gedaan. Ook kijkt de dader nogmaals in de ogen van het slachtoffer, en in de ogen van diens (groot)ouders en vrienden. Hij ziet, hoort en voelt de reacties en wat het met hen doet en gedaan heeft.

Behalve dat de dader gelegenheid heeft om excuses aan te bieden, ziet en ervaart hij wat de gebeurtenis met anderen doet. Dit kan een enorme leerervaring zijn. Hij leert dat een daad effect heeft op anderen. Bijvoorbeeld de juf die werkt op een school die is afgebrand nadat vier jongens de school in

elkaar verder moeten in dit leven. Ze hoeven geen vrienden te worden, maar ze hoeven elkaar ook niet te mijden op straat. Deze jongens hebben een fout begaan, maar hebben ervaren dat ze daar niet hun hele leven voor hoeven te boeten. Zo kan een Eigen Kracht-conferentie als herstel nodig is effect hebben op recidive. Het strafrechtproces is gericht op straffen en dat leidt bij daders bijna altijd tot frustratie. Het gaat daar over de schuldvraag, nooit over verantwoordelijkheid nemen.

Wanneer werkt deze stijl van mediaten niet?

Deze stijl werkt niet als er geen behoefte is aan herstel. Wanneer de dader geen verantwoordelijkheid neemt, bestaat de kans op secundaire victimisatie: het slachtoffer wordt nogmaals slachtoffer.

Over welke kwaliteiten moet je beschikken als mediator om deze stijl goed te kunnen inzetten?

Onafhankelijk zijn en beschikken over kennis van het model. Daar is een training voor. Je moet de visie hierachter omarmen,

Verantwoordelijkheid nemen onder het oog van mensen om wie je geeft en die om jou geven is ontzettend zwaar

brand staken. Huilend vertelde zij dat ze het zo erg vond dat haar kleuters bij haar kwamen en vroegen waar hun barbie-etui was gebleven. Dat raakte de dader enorm. Of een opmerking van een moeder van een slachtoffer die zei: 'Ik dacht dat jullie van die asociale jongens waren met tattoo's en oorbellen, maar ik zie dat jullie gewoon jongens zijn net als mijn zoon'. Dit illustreert het effect op beide partijen.

Door de grote kring kunnen het slachtoffer en de mensen die bij hem horen het beeld wat ze hebben van de dader bijstellen (of bevestigd zien), ze krijgen de gelegenheid vragen te stellen en ze kunnen het proces van het slachtoffer zien en meebeleven. Het slachtoffer vindt na de bijeenkomst een netwerk dat ook bij de bijeenkomst was en met wie hij zijn ervaring kan delen. Allen maken hetzelfde proces vanuit hun eigen positie mee. Doordat ervaringen gedeeld worden, krijgen beide partijen de kans om niet de dader te veroordelen, maar de daad. Zo ontstaat ruimte voor integratie van de dader. Na het delen van gevoelens en gedachten wordt de vraag gesteld wat er nodig is om het gebeurde (enigszins) te herstellen. Daarover ontstaat een gesprek. Bijvoorbeeld de directeur van de in brand gestoken school die zegt: 'Ik zou wel willen dat de jongens op middelbare scholen gaan vertellen wat het voor effect kan hebben als je met vuurwerk andere dingen doet dan waarvoor het bedoeld is. Ik heb echter geen tijd om deze jongens hierin te begeleiden'. Waarop de vader van een van de daders zegt: 'Ik wil er wel voor zorgen dat de jongens dit gaan doen en er een verslag over schrijven'. Er ontstaat een samenwerking en voorzichtig ontdekken partijen dat ze weer met

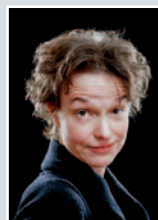
niet bang zijn, maar vertrouwen hebben. Uitstralen en geloven in de kracht van een grote kring. Een groot ego helpt ook niet, want tijdens de bijeenkomst moet je jezelf bijna onzichtbaar kunnen maken om de mensen de gelegenheid te geven het met elkaar te doen.

Wat is de belangrijkste wijsheid over deze mediationstijl die u lezers zou willen meegeven?

Betrek de mensen om de dader en het slachtoffer heen bij mediation. Je zult versteld staan van het effect!

Meer informatieformatie

www.restorativejustice.nl en www.eigen-kracht.nl

Over de auteurs

Esther Kluwer en Leike van Oss zijn redacteur van Tijdschrift Conflictantering.